

Milli mətbuatımız “Əkinçi” ənənəsindən güc alır

Qılgıçımdan alov yarandığı kimi, bir udum azadlıq havası da əsarətdə qalmış millətin qəlbində nəfəsə çevrilir. Azərbaycanın ilk milli qəzetinin işıq üzü gördüyü 22 iyul 1875-ci il tarixi belə bir başlanğıc oldu. Xalqımızım milli oyanış nəbzi o dönmədən “Əkinçi” ilə vurmağa başladı. Bu qəzet düşüncələrə oyanış toxumlarını səpdi, milli yaddaşda öyünlü izlər buraxdı.

XIX əsrin əvvəllərində milli aydınlarmız ana dilində qəzet buraxmağa cəhd etmişdilər. Bu özülü yaratmaq əsrin sonuncu rübündə Həsən bəy Zərdəbiyə nəsiə oldu. “Əkinçi” çar Rusiyasının azadlığını əlindən aldığı Azərbaycan türklərinin milli varlığını təcəssüm etdirdi. Bu qəzet təkəə maarifçilik ilə kifayətlənmir, azad və müstəqil düşüncəyə yol açan kimlik ideyasını da irəli sürürdü. “Əkinçi” milli qəzet kimi məmləkətin aynası olmağa çalışırdı. Amma senzuranın sərt küləkləri qaranlıqda yandırılan bu şamın üstünə zülmət əsdirirdi. “Əkinçi” isə usanmadan məktəbdən məhərum edilən uşaqlara müəllim, haqqı əlindən alınan məzlumlara nicat yolu göstərirdi. “Əkinçi”nin səpdiyi toxumlar “Ziya”,

“Kəşkül” nəşrləri göyərtədi. “Əkinçi”nin missiyası öz bəhrəsini verməyə başlayırdı. 1881-ci ildə fəaliyyətə başlayan rusdilli “Kaspi” qəzeti də 1896-cı ildən milli mövqə qazandı, “Şərqi rus” ilk milli qəzet “Həyat”ı ərsəyə gətirdi.

XX əsrin əvvəllərində satirik “Molla Nəsrəddin” jurnalı azərbaycançılıq, elmi-nəzəri “Füyuzat” jurnalı “türkləşmək, islamlaşmaq, avropalaşmaq” ideyasını yaymağa başladı. 1915-cı ildə Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin yaratdığı “Açıq söz” qəzetinin məslək yolunu ilk dövlət qəzeti “Azərbaycan” davam etdirdi.

1920-ci ilin 28 aprelində bolşevik işğalı “Azərbaycan” qəzetini qapatsa da, “Əkinçi”nin açdığı yolda milli mətbua-

tımız xalqa xidmətini açıq-gizli yollarla davam etdirdi. Amma hər qaranlıq gecənin

aydın səhəri olur. Milli mətbuatımız da xalqımız kimi azadlığa SSRİ dağılından

sonra qovuşdu. KİV haqqında Qanunun qəbul edilməsi, senzuranın ləğvi ölkəmizdə söz və fikir azadlığına meydan açdı. 2021-ci ildə “Media haqqında” qanun söz azadlığının hüquqi bazasını yeniləşdirərək jurnalistikanı çağdaş dövrün tələblərinə uyğunlaşdırdı.

Azərbaycan milli mətbuatının yaranmasının 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Prezident İlham Əliyevin 25 aprel 2025-ci il tarixli Sərəncamı azad sözə verilən yüksək dəyəri ifadə edir. Bu o deməkdir ki, informasiya əsrində də “Əkinçi” ideyaları yaşayır. Texnologiya dəyişsə də, məqsəd və yol dəyişməyib. Zaman mətbu sözü sınağa çəkir. “Əkinçi” ənənəsinə sadıq qalan milli mətbuatımız bu sınaqdan da üzüağ çıxacaq.

*Nuranə QULİYEVA,
BDU jurnalistika fakültəsinin
IV kurs tələbəsi*